

POLITIKK FOR FORSKNING OG UTDANNING

NTL

VÅR POLITIKK FOR
FORSKNINGS- OG
UTDANNINGS-
SEKTOREN

VÅR FELLES STYRKE
- DIN TRYGGHET

Norsk
Tjenestemannslag

NTLs politikk for forskning og utdanning

Forbundsstyret i NTL nedsatte i april 2015 en arbeidsgruppe som skulle formulere politikk rundt de viktigste utfordringene for forskning og utdanning. Arbeidet resulterte i en lengre rapport som ble utgitt i en egen publikasjon "Rapport fra NTLs arbeidsgruppe 2015 - 2016, Forsknings- og utdanningspolitikk". Rapporten går igjennom nasjonale og internasjonale utviklingstrekk og uenigheter og stridsspørsmål i sektoren.

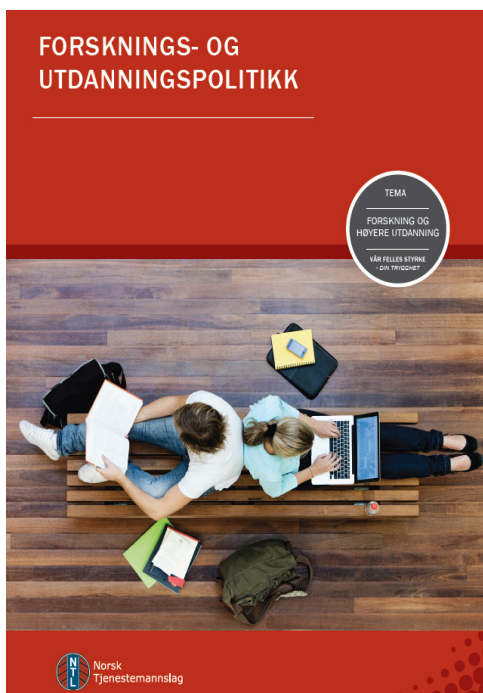
Arbeidsgruppen bestod av NTL-medlemmer fra universitets-, høgskole- og forskningssektoren og Paul Bjerke fra De Facto var sekretær. Oversikt over arbeidsgruppen finner du på nest siste side i heftet. Arbeidsgruppens forslag til politikk ble sendt på høring til NTLs lokale organisasjonsledd og forbundsstyret vedtok politikken som du finner i dette heftet i august 2016.

NTL håper både politikken og rapporten vil være nyttig og at den kan stimulere til debatt om universitets-, høgskole- og forskningssektoren. Mange av våre medlemmer som arbeider i sektoren står midt oppi store fusjonsprosesser og endringer i finansieringssystemer. Vi organiserer studenter som er midt i utdanningsløpet, som er avhengig av studiefinansiering og ett sted å bo. Og vi har mange medlemmer med høy utdanning som jobber i et bredt spekter av virksomheter i staten og statlig tilknyttede virksomheter.

For NTL og for våre medlemmer er utdanning og forskning grunnlaget for videreutvikling av demokrati og velferd. Takk til alle som har deltatt i arbeidet med å utvikle politikken som presenteres her. Vi mener politikken og rapporten gir retning for en god forsknings- og utdanningspolitikk fremover.

Lykke til med arbeidet!

John Leirvaag

Kunnskap er en viktig kilde til innflytelse og bidrar til at hvert enkelt menneske aktivt kan delta i samfunnet. Utdanning og forskning er grunnlaget for videreutvikling av demokrati og velferd, og lik rett til utdanning er derfor et grunnleggende demokratisk prinsipp. Derfor mener NTL at overordnet styring og finansiering av utdannings- og forskningssektoren skal være et offentlig ansvar. Prioriteringer skal gjøres på bakgrunn av samfunnets behov og ikke underordnes kommersielle hensyn.

NTLs Prinsipp- og handlingsprogram
2015 - 2018

Rapporten er tilgjengelig på våre nettsider www.ntl.no, under menypunktet NTL mener/Tema/Forskning og utdanning.

Lik rett til utdanning

Kunnskap er en viktig kilde til innflytelse og bidrar til at hvert enkelt menneske aktivt kan delta i samfunnet. En godt utdannet befolkning er grunnlag for et velferdssamfunn med små forskjeller.

Det er fortsatt store sosiale, geografiske, etniske og kjønnsforskjeller i rekruttering til høyere utdanning. Disse må utjevnes. NTL vil fortsette kampen for lik rett til utdanning.

NTL mener:

- ▶ Studiestøtten må minst være på 2,0 G
- ▶ Renten på studielånet skal være lav og politisk styrt
- ▶ Det må bygges minimum 3000 nye studentboliger pr. år
- ▶ Skolepenger og søknadsgebyrer skal ikke innføres for verken norske eller utenlandske studenter
- ▶ Etter- og videreutdanning må gi rett til betalt permisjon og ikke medføre studieavgifter
- ▶ Institusjoner skal ikke belønnes med statlige midler for å utføre betalte oppdrag fra næringslivet
- ▶ Institusjoner skal ikke belønnes for å få studenter gjennom på kort tid
- ▶ Flere må få NAV-støtte til å ta høyere utdanning
- ▶ Radikale tiltak for sosial utjevning ved opptak må iverksettes. Eksempler på dette kan være kvotering, økonomisk støtte, realkompetansevurderinger og overgang fra yrkesrettede linjer, opptaksprøver og forberedende kurs
- ▶ Kjønnspoeng og stipend bør innføres for særlig utsatte fag
- ▶ Desentraliserte utdanninger må bestå
- ▶ Rekrutteringen av etniske minoritetsgrupper til høyere utdanning må økes

Lønns- og arbeidsforhold

Universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter har en altfor høy bruk av midlertidige stillinger. Arbeidsbelastningen er stor, måltallene er individualiserte og stillingsvernet svekkes. Konkurransen om midler brukes som årsak til å skape konkurranse om gode arbeidsbetingelser. På tross av lange arbeidsdager opplever mange vitenskapelig ansatte at arbeidstiden ikke strekker til i forhold til arbeidsoppgavene de skal utføre. En av de store utfordringene i sektoren er mangelen på sammenhengende tid til forskning og utvikling. Utdannings- og forskningsinstitusjonene har samme krav til selvstendighet og objektivitet som øvrig forvaltning, samtidig skal forskningen være grunnlaget for fri og kritisk tenkning. Fri, kritisk og uavhengig forskning av høy kvalitet sikres gjennom forutsigbare og trygge arbeidsbetingelser.

NTL mener:

- ▶ Rettigheter skal være kollektive og ikke være gjenstand for konkurranse
- ▶ Andelen midlertidige stillinger må reduseres
- ▶ Tilsetninger skal gjøres på grunnlag av kvalifikasjonsprinsippet i åpne søkeprosesser

- ▶ Ansatterepresentanter skal fortsatt delta i innstillings- og tilsettingsprosesser
- ▶ Tid til forskning, utvikling og utdanning skal være en plikt og rett for alle vitenskapelige ansatte
- ▶ Arbeidsplaner må følge Hovedtariffavtalen i Staten og Arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeids- og hviletid
- ▶ Lønnsforskjeller mellom de vitenskapelige ansatte skal utjevnes gjennom et fortsatt kollektivt nasjonalt lønnsystem
- ▶ Kvinner og menn må sikres like karrieremuligheter
- ▶ Forholdene må legges til rette for et større mangfold i ledende stillinger ved institusjonene
- ▶ Detaljert tidsregistrering som kontrolltiltak må motarbeides

Mål og resultatstyring

For å kunne ivareta sitt brede samfunnsoppdrag, må forskning og høyere utdanning være statlig finansiert og faglig styrt. Styringen er i dag i for stor grad overlatt markedsmekanismer og mål- og resultatstyring. Dette må erstattes av tillitsbasert styring med overordnede politiske mål og stor grad av faglig autonomi.

NTL mener:

- ▶ Basisbevilgningene må øke til minst 80 % av de totale bevilgningene for universiteter og høyskoler
- ▶ Basisbevilgningene til forskningsinstituttene må økes
- ▶ Resultatindikatorene har ikke ført til økt kvalitet og må på sikt fjernes. Inntil disse er avvirket, vil NTL at det foretas følgende endringer på forskningsindikatorene: ingen indikator på siteringer, slå sammen publikasjoner på nivå 1 og 2, innføre indikator for publisering i dagspresse, tidsskrift, foredrag og deltakelse i FoU-prosesser
- ▶ Forskningsresultater bør publiseres i kanaler som er gratis (Open Access)
- ▶ Tildelinger basert på resultater skal ikke individualiseres og brukes i vurdering av for eksempel lønn eller forskningstermin
- ▶ Resultattildelinger skal ikke videreføres ned på enheter internt på institusjonene
- ▶ Utdanningenes dimensjonering og plassering skal være et politisk, statlig ansvar
- ▶ Dimensjonering og plassering må ta hensyn til voksne studenter, næringsliv og offentlig sektors behov for utdanning i distriktene
- ▶ Institusjonsstyrer skal ikke kunne legge ned utdanningssteder

Mangfold i utdanningen

Fusjonene i sektoren bidrar til å styrke en uønsket utvikling der utdanningsløpene blir likere, praktiske studier blir "akademisert" og disiplinstudier svekkes. Det er viktig å opprettholde et mangfold av utdanningstyper i den offentlige høyere utdanningen. Utdanningenes særpreg bør rendyrkes. Institusjonene selv må ha ansvar for å sikre faglig kvalitet.

NTL mener:

- ▶ Tilsetninger i vitenskapelige toppstillinger må gjøres på grunnlag av vitenskapelige kvalifikasjoner og pedagogisk kompetanse
- ▶ Til praksisnær utdanning, og ved forskningsinstitusjoner, må det også ansettes søkere som har bred yrkeserfaring, selv om de ikke har ph.d-grad. Ansettelser som kombineres med stillinger utenfor academia er et verdifullt supplement til faste og hele stillinger
- ▶ De to karriereløpene i academia (amanuensis/professor vs. lektor/dosent) må bli reelt likestilte
- ▶ All undervisning i høyere utdanning skal være forskningsbasert. Institusjonen må som minimum ha forskning og/eller utviklingsarbeid innen de feltene det undervises i. De ansatte på individnivå må kombinere FoU og undervisning
- ▶ Alle studenter i høyere utdanning bør få innsikt og trening i FoU på alle nivåer i utdanningen, for eksempel gjennom bacheloroppgaver eller mer praktisk rettet FoU
- ▶ Nasjonale prøver må ikke innføres i høyere utdanning
- ▶ Kvalitetsreformen må evalueres og tiltak som nedkortet studietid, nye undervisningsformer, lengre semestre og endring av studiefinansieringen må revurderes ut fra oppnådd effekt

Fri forskning

NTL vil jobbe for mindre konkurranse og mer forskerstyrt forskning. NTL vil bidra aktivt til at LO prioriterer forskningspolitikk og vedtar en politikk i tråd med de verdier NTL arbeider for.

NTL mener:

- ▶ Statlige forskningsmidler skal i mye større grad gå direkte til institusjonene og ikke via Norges forskningsråd (NFR)
- ▶ NFR må fremme forskning som er relevant for samfunnsutviklingen og arbeidslivet, ikke bare næringslivet
- ▶ Flere midler må brukes til frie og forskerinitierte prosjekter
- ▶ Sentre for fremragende forskning (SFF) bør evalueres, herunder selve eksistensberettigelsen, i lys av behovet for langsiktig og fri forskning
- ▶ Oppdragsforskning må underlegges vanlige forskningsetiske krav og organiseres tydelig adskilt fra den frie forskningen, og på en slik måte at forskerne får ordinære faste stillinger. Universiteter, høgskoler og statlige forskningsinstitutter må ikke ta rene konsulentoppdrag

- ▶ Forskningen som gjøres i de ansattes forskningstid må være reelt fri. Formelle og uformelle krav til ansatte om å skaffe kommersielle inntekter må avvises
- ▶ Privat finansiering av forskning forutsetter at det ikke foreligger noen bindinger og at forskningen er styrt av forskerfellesskapet. Andre typer gaver må betraktes som oppdragsforskning og behandles som det
- ▶ Alle forskningsinstitusjoner bør innføre vitenskapsombud for å gi veiledning og råd i forskningsetiske spørsmål
- ▶ Det må innføres obligatoriske, åpne registre av alle avtaler mellom institusjonene og deres oppdragsgivere
- ▶ Det bør bygges opp arenaer der universiteter, høyskoler, forskningsinstitutter, det sivile samfunn og de folkelige bevegelsene kan utveksle ønsker og erfaringer

Styringsordninger

De siste 20 årene er demokratiet ved universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter satt under press. Dette undergraver den frie forskningen og den akademiske friheten. Denne utviklinga må stanses og reverseres. NTL har vært ledende, og vil fortsatt være det, i kampen mot denne utviklingen.

NTL mener:

- ▶ De ansatte skal ha flertall i styrene ved universiteter og høyskoler
- ▶ Andelen ansattevalgte i styrene ved forskningsinstituttene må økes
- ▶ Valgt rektor og dagens normalmodell for styresammensetning ved universiteter og høyskoler (fire eksterne, fire vitenskapelige, en teknisk/administrativ og to studenter) må forsvares
- ▶ Det skal være valgte ledere på lavere nivåer ved universiteter og høyskoler
- ▶ Avgjørelsene på alle nivåer ved universiteter og høyskoler skal tas i formelle organer der ansatte og studenter er representert
- ▶ Arbeidstakerorganisasjonenes forhandlingsrett ved organisasjonsendringer må styrkes
- ▶ Eksterne styremedlemmer må velges fra et bredere sjikt enn i dag, og inkludere representanter fra de sentrale fagorganisasjonene og frivillige organisasjoner
- ▶ Andelen ansattevalgte i styrene ved forskningsinstituttene må økes
- ▶ Tendensen til sentralisering og økt byråkratisering innen universitets- og høyskolesektoren må snus
- ▶ Administrative ressurser må støtte opp under forskning og utdanning, ikke til markedsføring eller flere lederstillinger
- ▶ NOKUTs kontrollfunksjon må reduseres og mandatet begrenses til å ivareta nasjonale fellesoppgaver som for eksempel godkjenning av utdanning
- ▶ Overføring av Kunnskapsdepartementets funksjoner til et nytt direktorat vil medføre et uønsket byråkratisk lag mellom departementet og institusjonene

Internasjonalisering

NTL mener at Norges bidrag til EUs forskningsprogrammer må evalueres kritisk og reduseres betydelig. Midlene må i stedet brukes på fri forskning. Det bør også legges til rette for økt deltakelse i internasjonale forskningsnettverk som i større grad er initiert av forskerne selv.

Samarbeid med land i det globale sør skal i hovedsak tjene interessene til disse landene. Vi forsvarer derfor gratisprinsippet også for utenlandske studenter og krever at bistandselementet i Kvoteordningen opprettholdes i programmet som skal erstatte den.

NTL vil, i samarbeid med LO, intensivere arbeidet mot at Norge tilslutter seg TISA-avtalen og lignende internasjonale handelsavtaler. Også høyere utdanning og forskning må kunne reguleres nasjonalt, og må derfor unntas en eventuell avtale.

Forbundsstyret i NTL nedsatte i april 2015 arbeidsgruppen som skulle formulere politikk rundt de viktigste utfordringene for forskning og utdanning. Arbeidsgruppen bestod av:

Aksel Hagen, NTL HiL, førsteamanuensis ved Avdeling for økonomi og organisasjonsvitenskap
Katharina Sass, NTL UiB, stipendiat ved Sosiologisk institutt
Knut Kjelstadli, NTL UiO, professor i samtidshistorie
Mariann Solberg, NTL UiT Norges Arktiske Universitet, postdoktor, Digitale medier, IKT og læring Universitetspedagogikk
Ellen Schruppf, NTL HiT, professor, Institutt for kultur- og humanistiske fag
Clara Lukner Stømsvik, NTL Nordlandsforskning, cand. paed., forsker på skole og oppvekst
Bente Rasmussen, NTL NTNU, professor, Institutt for sosiologi og statsvitenskap
Manfred Heun, NTL NMBU, professor, Naturforvaltning
Ronny Kjelsberg, NTL HiST, høgskolelektor, Fakultet for teknologi
Rune Fredriksen, NTL IFE, forsker, Institutt for energiteknikk
Marianne Andenæs, NTL Ung, student i statsvitenskap, sentralstyremedlem i Norsk studentorganisasjon
Kjersti Barsok, NTL forbundskontoret, 1. nestleder
Thomas Sandvik, NTL forbundskontoret, forbundssekretær
Lisbet Bjone, NTL forbundskontoret, informasjonsrådgiver
Arvid Ellingsen, spesialrådgiver i LO, har vært tilknyttet arbeidsgruppa.

Paul Bjerke var sekretær for arbeidsgruppen og skrev "Rapport fra NTLs arbeidsgruppe 2015 - 2016, Forsknings- og utdanningspolitikk". Han er forsker i De Facto - Kunnskapssenter for fagorganiserte og er også professor ved Avdeling for mediefag ved Høgskolen i Volda. Paul Bjerke har for NTL tidligere utarbeidet rapporten Lederstyrt medbestemmelse - om tjenestemannsorganisasjonens innflytelse i staten (Rapport 8:2012 De Facto). For mer informasjon: <http://www.de-facto.no/>

Norsk
Tjenestemannslag

www.ntl.no @ntlnorge #mittntl

